

Det thylandske Tørvestjærings- Redskab.

Ten Tid, som vor, da det Ufuldstændige og Kraftløse i vor Lovgivnings Bestemmelser om skadeligt Bands Afledning endnu indvirke hemmende paa den driftige Agerbrugers Kræfter, og tusinde Chicaner lamme hans virksomme Hænder; i et Land, som vort Fædreland, hvor de overblevne Levinger af Skove helst udelukkende burde anvendes til Skibsbrug og Huusbygning og Gavntræe i Landhuusholdningen, men ikke gaae op i Raffelovns- og Kjøllerøg; og i en Provinds, som Jylland, hvor det rigeste og bedste og næsten eneste Brændsels-Materiale bør søges i dens vidtstrakte Tørvemoser og kun i høieste Nød strælles af den golde Hede og en kostbar Græsflade: kan man ikke noksom ønske det Redskab en almindelig Udbredelse, der i sin Anvendelighed ved Tørvestjæringen udmærker sig ved Besparelse af Arbeidskraft, Tid og Tørvjord. Et saadant Redskab har jeg i det foregaaende Stykke foreløbigt omtalt; og jeg tør frit paa-
staae, at den Landmand, der i sumpige Tørvemoser eengang har benyttet det, vil ikke mere lægge det tilside som unyttigt; men, anerkjendende dets Brugbarhed, med mig ønske det udbredt overalt, hvor skadeligt, stillestaaende Vand gjør den sædvanlige Tørvestjæringsmaade enten vanskelig, eller endog umulig. Huusmand Christian Andersen i Nors har konstrueret

dette Redskab, af hvilket forestaaende Tegning er en Afbildning efter et nøiagtigt Maal, som jeg har taget af det Exemplar, han hvert Aar selv bruger ved sin Torveffjæring. Han paastaer, dermed paa een gang at kunne hævde fra Bunden af Mosen en Masse Torv af en sædvanlig Skudtorvs Tykkelse og Brede og paa en Høide af henved 26 Fag; og, naar han har 2 raske Udtrillere med sig, kan han een Dag, fra Kl. 6 Morgen til Kl. 9 Aften, med Undtagelse af 1 Times Middagshvile, skjære 6 Bul Torv, hver Bul beregnet til 1800 Torv \circ : et godt Læs Torv, altsaa ialt 6 Læs \circ : 10,800 Stfr., rigtignok, eftersom man skjærer dem her i Thy, temmelig smaae Torv; naar en raff Torvegraver paa sædvanlig Maade kun skjærer 4 Læs i samme Tidsrum. Han forsikkrer endog, i denne Sommer at have skaaret dette Qvantum. Lad det endog være lidt overdrevet, som jeg dog ikke har Grund til at antage efter mit Kjendskab til Manden, da vil jeg dog mene, efter den Lethed at domme, hvormed jeg saae en anden Arbejder at bruge dette Redskab, at idetmindste Forholdet 6 til 4 er temmelig antageligt. Jeg maa ogsaa gjentage min tidligere Bemærkning, at Redskabet ikke er brugeligt i tørre Moser, men i meget vaade Torvegrave, og helst i saadanne, hvis Vandstand er nærved at naae Grønningen; fordi Vandet ved sin Spændkraft trykker paa Sjellen og hæver den affkaarne Torvemasse fra Bunden. Men Vandmangel har man, desværre! ikke i de fleste Moser her i Landet.

3 forestaaende Tegning forestiller Figur 1 en gjennemsauget Fjel, hvis Længde fra e u til c er 1 Alen 14 Tommer, og hvis Brede er 10 Tommer. Den er forneden beslagen bag paa med stærkt Pladejern („Sinkeljern,” kaldte Manden det) eller med en smedet Jernplade d a l n, hvis Længde fra a til d udgjør 10 Tommer, og som bøies forom i en Retvinkel l n m. Ligeledes er den for Styrkes og Glatheds Skyld foran forsynet med en paatlinket Jernplade d l b. Da man affjærer Tørvemassen med Binklen a n m, maae naturligviis begge Siderne være skarpslebne, som en Kniv, og forat Fjellen ved b kan være glat, maa den, før den beslaaes, være spids-høvlet paa begge Sider. Jernet ved a n bør være 1 Tomme bredere paa hver Side, end Fjellen ved d l, forat den tilbageblevne Tørvemasse ved n ikke skal beskadiges ved Friktion af Fjellens Kanter, og denne beqvemt kan trykkes til Bunden. Kammen f e u h med Haandtaget x danner en Retvinkel med Fjellen, hvortil den er befæstet med Jernstiverne h i og f g. Den har Fjellens Brede og 5 Tommers Høide. Siden u k l bør være af stærkt Baandjern, fra $1\frac{1}{2}$ til 2 Tommer bredt, og staae i en Retvinkel paa Fjellens Kant, samt indvendig forneden befæstet paa l m.

Tørvegraveren staaer bagved paa Tørvemassen, som her antages at være a y z n; han gjennemffjærer først Grønsværen med en sædvanlig Tørvespade og stiffer Fjellen ned i Ridsen saaledes, at a bliver ved

a, n ved n og m ved z. Derpaa sætter han begge Hænderne paa Rammen ved u og e og trykker Fjellen lige ned til Rammen, eller rettere, til han fornemmer Bunden af Torvemassen. Da tager han Spaden, som efter Figur 2 er 6 Tommer lang og 6 Tommer bred i Skjæret, og hvis Skaft fra s til ö har Fjellens Længde, men fra s til t er 1 Alen lang. Selve Spaden r stikker han ned i Bandet foran Torvemassen og midt for Brædtet ved v og trykker indad. Derved løsnes Torven strax fra Bunden af Mosen. Naar han mærker, dette er skeet, holder han Naglen s ind paa Rammen af Fjellen ved x og trækker saaledes den hele løsneede Masse op paa Grønningen, hvor den afvæltes. Den kan ikke falde ud af Brædtet; thi Spaden holder den forneden til Fjellen og Naglen i Forbindelse med Rammen foroven; heller ikke kan den glide ud til Siden paa Grund af Baandjernet. Med Kniven, Figur 3, som er en Alen paa Skaftet o q og 1½ Alen paa Bladet o p, afhugger han meget hurtigt, og, naar han er vant dertil, meget ligeligt, saamange Torv af sædvanlig Størrelse, som der gives Lag i Mosen. Nogle lægge, forat lette Arbeidet, i det de tage Torven op af Bandet, Skaftet af Spaden s t op paa Skuldren, hvorfor det bør have sin tilbørlige Længde til dette Niemed. Til at optage de saakaldte Mellembænke er dette Redskab udmærket tjenligt. Simpelt i dets Sammensætning anbefaler det, tilligemed dets Hensigtsmæssighed og Brugbarhed; ogsaa den Uformuende kan anskaffe